САКСОНБОЙ ВА САКСОНОЙ

ТОШКЕНТ. Ҳамза номидаги санъатшунослик институтининг катта илмий ходими Дилбар Саидова Ўзбекистон халқ рассоми Самиғ Абдуллаевнинг ярим асрлик ижодини ўрганиб, китоб ёзди. Шунингдек, ўзбек аёлларидан чиққан мусаввир Шамсрўй Ҳасанованинг ижоди ҳақида ҳам рисола битди. Мухлисларга эса ҳар иккала рассомнинг ижоди яхши таниш. Қизиғи шундаки, ёзилган китоблар ҳар иккала рассомнинг 80 ёшига муносиб совға бўлди.

Маҳмуд АҲМЕДОВ.

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

НАМАНГАН. Бу ерда катта теннис бўйича халқаро ёшлар мусобақаси ниҳоясига етди. Унда Марказий Осиё ва МДҲнинг бошқа минтақаларидаги ўн икки мамлакат - Россия, Белорус, Грузия, Молдова, шунингдек, олис хориждан - Чехия, Ҳиндистон, Бангладеш ва Покистондан 18 ёшгача бўлган саксондан ортиқ теннисчи иштирок этди. Республикамиз теннисчилари опа - сингил Лилия ва Луиза Биктяковалар учрашувларда ғолиб чиқдилар.

Дилором БЕКМУРОДОВА.

"ТЕМПУС" ДАСТУРИ АСОСИДА

БУХОРО. "Темпус" дастури бўйича Ўзбекистон — Европа қўшма иқтисодиёт факультети ташкил этиладиган бўлди. Давлат университетида бундай факультет очилишининг ўзига хос томони бор. Бунга иқтисодчи бакалаврлар тайёрлаш, ўқув дастури, профессор - ўқитувчиларнинг халқаро маркетинг ва иқтисодиётни яхши билиши, талабаларнинг эса хорижий тилни пухта ўзлаштиргани сабаб бўлди. Европа Иттифоқининг "Темпус" дастури бўйича ўтказилган танловида Бухоро университети ғолиб чиққан.

Даврон БАҲРОНОВ.

МАЪНАВИЯТ МАРКАЗИ ТАШАББУСИ

ФАРҒОНА. "Маънавият ва маърифат" маркази Боғдод туман бўлими ходимлари эл ўртасида маърифатни ёйиш, қадриятларни улуғлаш, китобхонлик ва санъатсеварликни ривожлантириш борасида ибрат кўрсатишмоқда. Жумладан, туман марказида "Видео марказ"нинг ишга туширилиши ҳам ўзига хос воқеа бўлди. Бу ерда тарих, маънавият ва истиқлолга бағишланган ҳужжатли, бадиий фильмлар намойиш этилмоқда.

Алишер ИБОДИНОВ.

Ватанни севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Ўзбекистон Халқ демократик партияси газетаси

1997 йил 10 апрель, пайшанба № 43 (22.127).

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

ШИФОХОНА ВА БАНК ЯНГИ БИНОДА

ҚАШҚАДАРЁ. Косон туманидаги 21-автокорхона ҳиссадорлик жамияти қошида замонавий шифохона ишга туширилди. Даволаш маскани асаб ва умумий касалликлар учун мўлжалланган 3 миллион сўмлик асбоб-ускуна билан таъминланган. Шунингдек, 232-хўжаликлараро механизациялашган кўчма жамланма бунёдкорлари туман «Пахтабанки»нинг янги биносини ҳам фойдаланишга топширдилар.

Илҳом КАРОМОВ.

ЯНГИ ЙЎЛ — ТАРАҚҚИЁТ ТИМСОЛИ

Тошкент — Термиз автомобиль йўлининг Гулистон шаҳри томон бурилиши ҳақидаги хабар кўпчиликнинг эътиборини ўзига тортади. Бу бежиз эмас, албатта. Республикамиз иқтисодиёти учун муҳим аҳамият касб этган ушбу автомагистраль 10 та вилоятни ўзаро боғлабгина қолмай, жанубий чегараларимиз орқали йўловчиларни Афғонистон, Эрон, Покистон, Хитой сингари йирик хорижий мамлакатларга ҳам олиб чиқади.

Бу борадаги ишларни шарҳлаб беришни сўраб, мухбиримиз «Сирдарёавтойўл» давлат ҳиссадорлик жамияти раиси Назиржон Шосаидовга мурожаат қилди.

Далил ва таҳлил

— Назиржон ака, катта йўлимизнинг вилоят маркази Гулистон шаҳри томон «юз буриши»га нималар сабаб бўлди?

— Сабаблар бир нечта. Лекин асосийларидан бири — ҳозирги даврга келиб вилоятларимизнинг ана шу йўлга нисбатан эҳтиёжи кескин ошиб бораётганидадир.

Агар газетхонларнинг ёдларида бўлса, бу йирик автойўл 1970 йилга қадар қуриб фойдаланишга топширилган эди. Шунинг учун ўша даврдаги турли манфаатлардан келиб чиқиб йўл Сирдарё вилоятининг чегарасидан ўтказилганди. Мана орадан йиллар ўтди. Давр ўзгарди. Халқаро алоқаларга эҳтиёж кун сайин ортиб боряпти. Табиийки, сирдарёликлар ҳам шундай иқтисодий алоқалардан четда қолишни истамайдилар.

Вилоятимизнинг иқтисодий ва ижтимоий манфаатлари пойтахтимиз Тошкент ҳамда бошқа вилоятлар билан алоқани кескин ривожлантиришни тақозо этмоқда. Айниқса, чет эл сармоядорларини жалб этиш, саноатни ривожлантириш муаммолари олдимизга катта вазифалар қўймоқда. Шу эҳтиёжларни инобатга олган ҳолда республикамиз ҳукуматининг мазкур қурилишга рухсат берганидан вилоятимиз меҳнат аҳли мамнундирлар.

— Энди шу муносабат билан йўл ҳаракатидаги ўзгаришлар ҳақида тўхталиб ўтсангиз?

— Сирдарё кўпригидан ўтилганда катта йўлнинг чап томонида «Чеҳра» ресторани жойлашган. Йўл худди шу ердан чапга бурилади ва тўғри Гулистонгача келади. Бу ердан эса ўнгга, яъни Оқолтин тумани марказ — Сардоба қўрғони томон бурилгач, тўғри бориб яна ўзининг аввалги изига, яъни Тошкент-Термиз автомагистралига туташади. Олдиндан айтиб қўйиш мумкинки, бу янгилик муносабати билан олисдан келаётган йўловчилар деярли вақтдан ютқазмайдилар. Йўлда бироз дам олиб, вилоят марказига бир нигоҳ ташлаб ўтиш маъносида ютадилар ҳам.

— Йўлсозларнинг қурилиш ишлари қандай бормоқда?

— Бу муҳим қурилишга эътибор ҳар томонлама кучайтирилган. Сирдарё билан Гулистон шаҳри оралиғидаги масофада, айниқса, ишлар қизғин. Ҳозир мазкур ҳудудда умуман олганда мингдан ортиқ киши, шунга яраша техника ишлаб турибди. Иккита катта, бир қанча кичик кўприклар барпо этилади. Катта ҳажмда ободонлаштириш ишлари амалга оширилмоқда. Хуллас, ишлар кўп.

— Янги йўлнинг ишга туширилиш муддатлари ҳам яқин бўлса керак?

— Сирдарё тумани билан Гулистан шаҳри оралиғидаги 55 км. масофадаги йўлни шу йилнинг охирига қадар битказиш ниятидамиз. Гулистон билан Сардоба қўрғони оралиғидаги 35 км. бўлган йўлни эса узоғи билан 1,5-2 йилда тугаллаш мўлжалланган.

Гап фақат йўл қурилишидагина эмас. Ҳар қандай қурилиш, шу жумладан йўллар ҳам энг аввало инсонлар учун барпо этилади. Шундай экан, бизлар қурган йўлда бир юрган одам уни бир умр эслаб қолсин. Биз катта йўл ёқасида кўплаб замонавий автопавильонлар барпо этамиз. Бунинг учун ҳозир Самарқанд, Бухоро, Фарғона водийси вилоятлари ҳамда Тошкент вилоятидан келишган меъморлар сирдарёликлар билан ҳамкорликда иш олиб боришмоқда. Шунингдек, вилоятимизда йирик, янги замонавий автобус шоҳбекати қурилади. Янги йўл эса биринчи тоифадаги, яъни жаҳон стандартларига жавоб бера оладиган йўлга айлантирилади.

Суҳбатдош: Абдужалил УМАРОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири.

Андижон усули — мўл ҳосил гарови дейишмоқда пахтакорлар. **Ўктам ШАРИПОВ олган сурат.**

СОҲИБҚИРОН РУҲИНИ ШОД АЙЛАБ

Буюк Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 661 йиллиги мамлакатимизнинг барча шаҳар ва вилоятларида илмий анжуманлар, адабий кеча, тарихчи олим ва адиблар учрашувлари билан бошланди. 9 апрель куни республикамиз пойтахтидаги Соҳибқирон номи билан аталувчи хиёбон тантаналар марказига айланди. Шу куни эрталаб бу ерга турли жамоат ташкилотлари, корхона, муассаса ва идоралар вакиллари, олий ўқув юртлари талабалари, ўқувчилар, пойтахт маҳаллалари вакиллари тўпланди. Буюк бобокалонимиз ҳайкали пойига Тошкент шаҳри ҳокимлиги, Амир Темур номидаги халқаро жамғарма, туман ҳокимликлари номидан гуллар қўйилди.

Шундан сўнг тантаналар Темурийлар тарихи давлат музейига кўчди. Бу ерда шонли сана муносабати билан кўргазма заллари очилишига бағишланган йиғилиш бўлди. Уни музей директори, тарихчи олим Н. Хабибуллаев очди. Ўзбекистон Фанлар академиясининг вице-президенти А. Муҳаммаджонов, Амир Темур халқаро жамғармасининг раиси, академик Б. Аҳмедов, Ўзбекистон халқ рассоми, профессор М. Набиев ва бошқалар сўзга чиқиб, Соҳибқироннинг жаҳон тарихида тутган ўрни, унинг ўзбек давлатчилиги, илм-маърифати, меъморчилигини ривожлантиришга қўшган ҳиссаси ҳақида гапирдилар.

Маросим қатнашчилари кўргазма экспонатлари билан қизиқиб танишдилар.

Маросимларда мамлакатимиз Президентининг Давлат маслаҳатчиси Ў. Раҳматов қатнашди.

(ЎзА).

БУ ДУНЁНИНГ ИШЛАРИ

☑ ҚУВАЙТ. Саудия Арабистонида чиқадиган «Аш-Широқ Ал-Аусуат» газетасининг хабар беришича, Ироқ Президенти Саддам Ҳусайннинг кенжа ўғли — Кусей мамлакат қуролли кучлари бош қўмондони ўринбосари этиб тайинланади. Эрон-Ироқ уруши даврида бу вазифа мудофаа вазири Аднан Хайрулла зиммасида эди.

* * *

☑ БАНДАР-СЕРИ-БЕГАВАН. Бруней султонлигининг пойтахтида Англия мудофаа вазири Майкл Портилло билан Султон Ҳассанал Болкиах ўртасида ҳарбий ҳамкорлик тўғрисидаги музокаралар бўлиб ўтди. Кузатувчиларнинг фикрича, султонлик Буюк Британиядан «Хок» русумли 30 та қирувчи самолёт сотиб олади. Англиянинг собиқ мустамлакаси бўлган мўъжазгина бу султонлик ўзининг ҳарбий ҳаво кучларини такомиллаштириш учун кейинги пайтларда энг замонавий ҳарбий техника намуналарини харид қилмоқда.

* * *

☑ ВАШИНГТОН. Америкада чиқадиган «Дифенс ньюс» ҳафталигининг хабар беришича, айни пайтда Россия ҳарбий-техника қуролларини асосан Осиё давлатлари харид қилмоқда. Айниқса, Тайван, Араб давлатлари, Ҳиндистон, Хитой, Шимолий Корея ва Малайзия бу борада олдинда кетишмоқда. Шимолий Корея Россиядан 150 миллион АҚШ доллари миқдоридаги замонавий қурол-аслаҳа сотиб олган. Уларнинг ичида «Т-80У» русумли 30 та танк, «БМП-3», зирҳли 30 та машина, «Игла» ва «Метис-М» деб номланган ракеталар ҳам бор, деб ёзади ҳафталик.

* * *

☑ СТОКГОЛЬМ. Швеция, Дания ва Норвегия ўзаро ҳамкорликда сув ости ҳарбий кемасининг янги авлодини ишлаб чиқаришни режалаштирмоқда. «Викинг» деб номланган ушбу лойиҳага кўра, бир неча миллиард АҚШ доллари миқдорида 10 та жанговар кема ишлаб чиқарилади.

* * *

☑ АНҚАРА. Латвия Президенти Гунтис Улманиснинг Туркияга расмий ташрифи чоғида икки мамлакат ўртасида ҳарбий соҳада ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги битим имзоланди.

Туркия ҳарбий кучлари бош штаби бошлиғи Исмоил Хакки Карадайининг таъкидлашича, бу ҳамкорлик бошқа учинчи бир давлатга қарши қаратилмаган, балки, икки давлатнинг дўстона ҳамкорлигидан дарак беради, холос.

Луқма

«САЙЛГОҲ» НЕГА ШОВҚИН?

«Сайлгоҳ» хиёбони пойтахтимизнинг кўркам ва файзли гўшаларидан. Кўчанинг бир томони Амир Темур хиёбонига туташ бўлса, иккинчи томони Мустақиллик майдонига етаклайди. Бу ерга қадам ранжида қилган меҳмону мезбонлар кўнгилочар ўйинларни томоша қилишлари, расмларини чиздириб, суратга тушишлари, ранг-бўёқ асарларидан завқланишлари ҳамда асори-атиқалар билан танишишлари мумкин. Хордиқ чиқариш учун ҳамма нарса муҳайёдек. Овқатланиш дейсизми, мусиқа тинглаб ором оласизми...

Аммо, бу ерда кейинги пайтлар ғашга тегадиган шароит юзага келди. У ҳам бўлса, «Сайлгоҳ»нинг ниҳоятда шовқинлиги. Бир куни оз эмас, кўп эмас 250-300 метрли кўчанинг икки ёғига 21 та шовқин таратиш мосламалари ўрнатилганидан ҳайратга тушдик. Ёшларга маъқул келиб қолган «Биргаликда куйлаймиз» воситаси саломатликка зиён етказяпти, десак ишонаверинг. Тўрт ерда овоз ёзиш студияларининг жарангдор маҳсулотлари намойиш қилинмоқда. Ҳар икки қадамда эса хориждан келтирилган, катта экранли, икки ёнига сандиғу қутидек радиокарнайлар ўрнатилган мосламалар атрофи ёшлар билан гавжум. Ҳар ким ўз овозини микрофонда бемалол «созлаб» олиши мумкин. Нима эмиш, мана шундай шахсий экран эгаларига 50-75 сўм берсангиз, бас экан. Қўлингизга микрофонни тутқазиб, хоҳ тикка, хоҳ ўтирган ҳолда карнайлардан таралаётган кучли мусиқа жўрлигида, ёришиб турган экрандаги турли манзаралар тагида ёзилувчи қўшиқ матнини куйга солаверасиз. Қарабсизки, атрофда хўриллаган, дўрриллаган, чийиллаган, гоҳида болаларча овозлар таралаверади.

Телевизион мослама эгасидан қўшиқ матнини ўзбекча қилишнинг иложи йўқми, деб сўрадик. У бўлса, бунинг учун техника воситасини ишлаб чиқарган хориждаги корхона билан «муомала» қилишга тўғри келади, дейди. Ҳар қалай шу қўшиқ сўзлари она тилимизда бўлганда, йигит-қизларимиз ҳам микрофонни қўлларига олишга журъат этишармиди?

Гап бунда эмас. Муҳими, «Сайлгоҳ»нинг шовқин-суронга кўмилиб қолганида. Ахир бу ерда кишилар овқатланишлари, дам олиб суҳбатлашишлари мумкин-ку. Бунинг устига, ҳамроҳингиз билан фақат бақиришиб сўзлашишга тўғри келади. Ҳўрандаларнинг иштаҳаси бўғиляпти. Назаримизда, «Сайлгоҳ» ошуфталарини бездириб қўяпмиз. Бир нарсани унутмайлик: кучли шовқин-сурон инсондаги буюк неъмат — хотирани сусайишига сабаб бўлади. Албатта, янгиликка қарши эмасмиз. Фақат ҳамма нарсанинг ҳам меъёри ва ўртачаси бўлгани яхши, деб ўйлаймиз.

Мирзо АНВАР.

ЁРДАМ ЎРНИГА АСАББУЗАРЛИК

Каттақўрғон туманидаги Орзи Маҳмудов номли жамоа хўжалигидаги «Олимбой» фермер хўжалиги раиси Неъмат ТОИРОВ ҳасрати

Аччиқ, аммо очиқ гаплар

Деҳқон-фермер хўжалиги ташкил этиб, иш бошлаган онларимда унинг келажагидан умидим катта эди. Ўша пайтда 6 та сигиримиз бўлиб, хўжалик томонидан 2 гектар ер ажратилганди. Ҳар куни болалар боғчасига 10 литрдан сут бера бошладим. Озуқа масаласини ҳал этиш мақсадида беда экдим.

Шу тариқа ишларимиз юришиб бораётганди. Аммо шу йилнинг кузига келиб жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Асад Хушвақтов бизга ўгай кўз билан қарай бошлади. Беда майдонимизни олиб қўйди. Ана шундан сўнг асаббузарлигу юқоридагиларга югуриш бошланди. Бу пайтда қорамолларимиз 17 тага етганди. Уларнинг ҳар бирини ем-хашак билан таъминлашнинг ўзи бўладими?

Ҳатто масала туман ҳокимлигида ҳам ҳал бўлмади. Ниҳоят, вилоятдаги идораларнинг аралашуви билан 3 гектар ерга эгалик қилдим. 1994 йилда ўртадаги ўзаро шартномага асосан хўжаликка 7 тонна сут бердим. Бироқ ана шу миқдордаги маҳсулот пулини ҳозирга қадар ҳам ололган эмасман.

Моллар бош сони 35 тага етганда ҳам 3 гектардан ортиқ ерга эга эмасдим. Вилоят ҳокимлигининг ёрдами билан аввал 2 гектар, кейин яна 3 гектар ер ажратилди. Экин майдонлари 8 гектарга етди. Бедазорларни кўпайтириш учун сув чиқариш керак эди. Шунинг учун насос олиб чиқдим. Ишлар энди юриша бошлаганди. Шундай пайтда туман ҳокимлигидан чорвани тугатиш тўғрисида кўрсатма беришди. Улар буғдой экиш керак дейишди. 4,7 гектар майдонга буғдой экдим. Аммо чорвани асраб қолдим. Хўжалик раиси буғдой ҳосилини 100 фоиз топширишни талаб қилди. Табиийки, бу таклифга кўнмадим.

Вилоят ҳокими Алишер Мардиевга арз қилишга мажбур бўлдим. Буғдойни кунжара, шелухага бартер қилмоқчи эканлигимни айтдим. Ҳоким фикрларимга қўшилди ва чорвани кўпайтиринг, керак бўлса яна ер берамиз, деди.

Хўжалик раиси Маҳмуд Бозоров эса шундан сўнг бутунлай тўнини тескари кийиб олди. Ҳар бир сигирдан топширилаётган сут камлигини рўкач қилди. Аслида ундай эмасди. Мен аниқ маълумотларни кўрсатиб, унинг нотўғри гапираётганлигини исбот қилиб бердим. Ана шундан сўнг хўжалик раиси туман ҳокими М. Ёрқулов топшириғига биноан деҳқон-фермер хўжалигимизга «ҳужум» бошлади. 3-4 кун ўтмай ҳокимликдан комиссия келди. Молларни санашди, ҳужжатларни текширишди.

Бундай текширишлар анча давом этди. Лекин ҳеч қандай камчилик топиша олмадилар.

Буғдой ўроққа келганда «ўрим-йиғим хўжалик томонидан амалга оширилади» деб ваъда беришди хўжалик раҳбарлари. Аммо комбайн беришмади. Сўнг қўшни жамоа хўжалигидан комбайн ёллашга мажбур бўлдим. Қарангки, хўжалик раҳбарлари бунга ҳам йўл қўйишмади.

Туман ҳокимидан тортиб, хўжалик раисию участка милициясигача буғдойни хўжаликка тўлиқ топширишимни талаб қилишди. Улар мени аралаштирмасдан буғдойни ўзлари ўриб олишларини айтишди. Қисқаси, ишдан кўнглим совиди.

Шундай қийинчиликлар билан ишлаётган пайтимда хўжалик раиси алмашди. Янги раис Ғолиб Омонов ҳам фермер хўжаликлари ишига тўсиқ бўлди. Дастлаб у Исмоил Йўлдошевнинг 10 гектар ерга экилган ғалласини ҳайдатиб ташлади. Ана шунча майдонга экилган уруққа Исмоил Йўлдошев куйиб қолаверди. Янги раиснинг мақсади фермер хўжаликларни тугатишга қаратилганди.

Турли идораларга арз-дод қилиш, қанчалик асаббузарликлардан кейин ер майдонимни 10 гектарга етказдим. Ем-хашак қийинчилиги туфайли 37 бош қорамолдан 31 тасини сақлаб қолдим. 40 та қуйини сотиб юборишга мажбур бўлдим. Хўжаликка топширган маҳсулотларим учун бирор сўм ололган эмасман. Биргина «Нилуфар» ва «Булбулча» болалар боғчаларига 12 тоннага яқин, яъни 92150 сўмлик сут топширганман.

Бу йилги ғалла ўрим-йиғимининг қандай ўтиши ҳозирданоқ мени ташвишга солмоқда. Негаки, айрим боқибеғам раҳбарларнинг ҳосилга эгалик қилиши фермер хўжалигини хонавайрон этиши турган гап. Агар хўжалик мен топширган маҳсулотлар пулини тўласа, бу йилги ҳосил хирмонига ўзимиз эгалик қила олсак ишимиз юришиб кетарди.

«Ўзбекистон овози»нинг мухбири Ўсар АБДУРАҲИМОВ ёзиб олди.

Ўсар АБДУРАҲИМОВ — «Ўзбекистон овози» газетасининг Самарқанд вилояти бўйича ўз мухбири сифатида иш бошлади. Унинг илк мақоласини ҳавола этяпмиз.

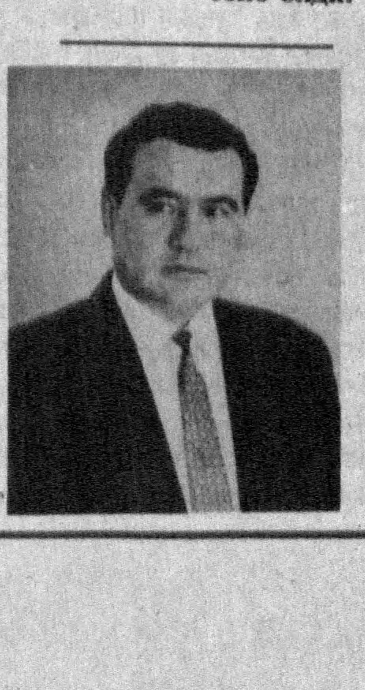

Партия ҳаётидан

МАЪНАВИЯТ МЕЗОНИ

Ўзбекистон ХДП олиб бораётган сиёсат барча жамоат ташкилотларини партиямиз билан ҳамкорлик қилишга ундаяпти. Жойлардаги ХДП ташкилотлари қаторида Чироқчи туман партия кенгаши ҳам ечимини кутаётган муаммоларни бартараф этишга кўмакдош бўлишга ҳаракат қиляпти. Энг муҳими, инсон манфаатлари йилида халқ манфаатлари илгари сурилган. Шу жиҳатдан ҳокимлик, тумандаги «Маҳалла», «Нуроний», «Камолот» жамғармалари билан ҳамкорлик ўз самарасини кўрсата бошлади.

Туман ҳокимлиги ҳузуридаги «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази билан бўлган ҳамкорликни ҳам бу борадаги ишларнинг давоми, дейиш мумкин. Шу боис, тумандаги барча хўжалик, корхона ва ташкилотларда тузилаётган марказларнинг раҳбари этиб шу ташкилотларнинг раҳбарлари сайланаётган бўлса, котиблари ХДП бошланғич ташкилотларининг котибларидир.

Алибой ДЎХМАРОВ.

ХАЙРЛИ ИШ

Ўзбекистон ХДП Қува туман кенгаши ва «Камолот» жамғармаси туман бўлими ҳамкорликда «Қувамсан, дилда боримсан» номли шеърлар тўпламини чоп этди. Бу китобга қувалик ёш шоирларнинг диёр ва ёр мадҳига бағишланган шеърлари киритилган. ХДП Қува туман кенгашининг бу ибратли иши хайрли.

Ўтган йили туман партия кенгашининг ҳомийлигида Афғонистонда ҳалок бўлган қувалик аскар йигитлар хотирасига бағишлаб «Армонли дунё» китоби ҳам нашр этилган эди.

Алишер ИБОДИНОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири.

Кўчмас мулк — кетмас давлат

ҲАММАГА МУЛКДОРЛИК НАСИБ ЭТСИН

Кейинги олти йил Ўзбекистон учун туб иқтисодий ислоҳотлар ва янгиланишлар даври бўлди. Бу муддат мобайнида мамлакатимиз иқтисодий тизими бозор муносабатларига ўтиб, барча турдаги мулкларни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш жараёни бошланди. Ўтган давр мобайнида Ўзбекистон ҳукуматининг хусусий мулк соҳибларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаши туфайли республикамизда мулкдорлар синфи шаклланди.

Мана, республика Кўчмас мулк биржаси ташкил этилганига ҳам уч йил тўлди. Биржага 1994 йилнинг 8 апрелида асос солинган. Кўчмас мулк биржаси ташкил этилишида Ўзбекистон Президентининг 1994 йил 21 январдаги «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони муҳим аҳамият касб этди. Айтиш мумкинки, бу Фармон юртимизда хусусий мулк пайдо бўлиши ва шаклланишига кенг йўл очди.

Кўчмас мулк биржаси ташкил этилган вақтдан буён мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларга баҳоли қудрат ҳисса қўшиб келаётир. Биржа уч йил давомида давлат мулкларини хусусийлаштириш, уларнинг кимошди, биржа, танлов савдоларини амалга ошириш борасида бир қанча тажрибалар орттирди. Шу кунларда ҳам биржада мамлакатимиздаги барча турдаги кўчмас мулкларнинг иккиламчи бозорини ташкил этиш мақсадида тинимсиз изланишлар олиб борилмоқда. Кўчмас мулк биржаси мамлакатимиз иқтисодий тизими бозор муносабатларига ўта бошлаганидан сўнг ижтимоий ҳаёт тақозоси туфайли вужудга келди. Унинг ташкил этилиши табиий эди. Ўзоқ йиллар давомида «бизда фақат умумхалқ-давлат мулки бор» деб келинган, хусусий мулкка эга кишилар камситилган, жамият тартиб-қоидаларидан воз кечиб, юртдошларимизнинг хусусий мулкка эга, мулкдор бўлишларига имкон яратишда Кўчмас мулк биржаси масъулиятли вазифани бажариши лозим эди. Бугун эътироф этиш мумкинки, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнида республикамиз бозор инфраструктурасининг бошқа бўғинлари қатори республика Кўчмас мулк биржаси ҳам ўз ўрни ва мавқеига эга бўлиб, олдига қўйилган муҳим вазифани муваффақият билан адо этди.

Асосий рақамларга эътибор берадиган бўлсак, ўтган уч йиллик давр ичида Кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят бўлимларида 32 мингга яқин кўчмас мулклар 3 миллиард 334 миллион 499 минг сўмга сотилди. Вақт ўтган сайин савдоларда давлат тасарруфидаги иншоотлар камайиб, нодавлат тизим ихтиёридаги мулклар ортиб бораётир.

Ҳозир мамлакатимизда кўчмас мулкларнинг иккиламчи бозори шаклланмоқда. Кўчмас мулк биржаси бозор шароитида ўз ўрни ва мавқеини йўқотмаслик мақсадида тинимсиз изланишлар олиб бормоқда. Иқтисодий тизими бозор муносабатлари асосида бошқариладиган ҳар қандай мамлакатда кўчмас мулклар билан савдо қилувчи асосий ташкилотлар мавжуд. Биз буни хорижий мамлакатларда кўриб, улар фаолияти билан танишдик. Фақат номланиши, хизмат кўрсатиш тартиби бошқача бўлиши мумкин. Бу борада Кўчмас мулк биржасида дастлабки қадамлар ташланди. 1996 йилда хорижий сармоядорларга 39 та иншоот 109729,0 минг сўмга сотилди.

Республика Кўчмас мулк биржаси ҳозирги вақтда асосий эътиборни биржа савдоларига хорижлик сармоядорларни кўпроқ жалб этишга қаратаётир. Биржа мутахассислари чет эл давлатлари кўчмас мулк бозори вакиллари билан турли алоқалар ўрнатмоқда. Бу албатта хорижий сармоянинг Ўзбекистонга кўпроқ кириб келишига ҳисса қўшади.

Биржа фаолиятини ривожлантиришдан мақсад ягона, юртимизда кўчмас мулк бозорини тараққий эттириш, мукаммаллаштириш, уни жаҳон талабларига жавоб берадиган даражага олиб чиқишдир.

Ўткир АБДУЛХАЙИРОВ, Ўзбекистон Республикаси Кўчмас мулк биржаси бошқаруви раиси.

Хатлар Хатлар Хатлар

ҚАҲРАМОНИНИ КУТАЁТГАН ШОҲСУПА

Ўйлайманки, бу сюрреалистча «пейзаж» барчамизнинг эътиборимизни тортган бўлса керак: шундоқ метронинг «Мустақиллик» бекатидан чиқиб, хиёбон томон юраверсангиз, беўхшов, «интизор» турган «шоҳсупа»га кўзингиз тушади. Олдин у ерда «инқилоб» қаҳрамонларидан бири Дзержинскийнинг ҳайкали савлат тўкиб турарди. Унинг ўз вақтида шоҳсупадан ағдарилгани таҳсинга лойиқ, албатта.

Бироқ, шаҳарнинг қоқ марказида (орадан анчагина вақт ўтса-да) бу чала-ярим супанинг ҳали-вери туришини қандай тушуниш мумкин? Октябрь инқилоби етказган жароҳат ва асоратлар шундоқ ҳам халқимиз ёдидан чиқмайди.

Қолаверса, шу жойга лойиқ миллий қаҳрамонларимиз камми? Айнан қизил империя қурбонларига айланган халқимиз фарзандлари қанча!

Таклифим: пойтахтнинг ана шу кўркам жойига Ватанимиз мустақиллиги учун курашган ва оқибатда ўз кураш натижасини кўролмай мустабид тузум қурбонига айланган шоир ва мутафаккир, миллатнинг унутилмас ўғлонларидан бири — Абдурауф Фитратга ёдгорлик ўрнатилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Зотан, бугунги мустақиллигимиз туфайли бу йўлда шаҳид кетган юрт ўғлонларини унутишга ҳаққимиз йўқ!

Бу ёдгорлик авлодларимизнинг энг севимли зиёратгоҳларидан бирига айланиши шубҳасиз.

Малик МАНСУР, Тошкент шаҳри.

БОҒЧА КЎРМАЙ, МАКТАБГА БОРАМИЗМИ?

Сирасини айтганда, яна сабр қилсак бўларди. Зеро, фарзандларимизни улғаётгани, боғча кўрмай мактабга ошиқаётганини кўрганингда андак мулоҳазага борасан киши. Келинг, яхшиси воқеани бир чеккадан сўзлайлик. Бир пайтлар Шайхонтоҳур туманидвги «Бўстон» маҳалламизда ҳашар йўли билан 8-йиллик мактаб қурилган. Шу мактабда урушдан кейинги йиллар «Бўстон», «Ўзбекистон» ва Қаюм Муртозаев номли маҳаллалар болалари ўқишган. Шу бинода 11 йиллик кечки мактаб ҳам бўлиб, ундан кўпчилик манфаатдор эди. Мактаб аввал 44, кейин 13, ҳудудимиз шаҳарга қўшилгандан кейин 246-деб юритиладиган бўлди.

Ҳамма гап 1989 йилдан бошланди. Шаҳар ва туман халқ таълими ҳамда туман ҳокимлигининг масъул ходимлари келишиб, маҳалла аҳлини йиғиб, мактаб ёпилишини маълум қилишди. Мақсад — унинг ўрнига болалар боғчаси қуриларкан. Аҳоли рози бўлмади. Чунки, болаларнинг узоқдаги мактабга боришлари малол келарди. Аммо орадан бир ойча вақт ўтиб, яна йиғилиш бўлди. Зўрма-зўраки қарор чиқарилди. Мактаб бузилиб, қурилиш материаллари талон-тарож бўлди. Ота-оналарнинг ҳаловати бузилди. 1990 йил бошларида уч қаватли боғча биноси қуришга киришилди. Бино кўрк бергани сари, ҳадемай, болаларимиз янги боғчага боришади, деб кўнглимиз таскин топарди. Аммо қурилиш охирига етиб қолганда, маблағ йўқлиги баҳона ҳаммаси ўлда-жўлда қолди. Бўлмаса 2 километрли кўча кавланиб водопровод суви келтирилганди. Мана, энди 20 мингга яқин аҳоли яшайдиган ҳудудда на мактаб, на боғча бор. Чала боғча эса қишда қор остида, ёзда жазирамадан путури кетяпти. Шайхонтоҳур туман ҳокимлиги ва халқ маорифи бўлими раҳбарлари эса бу ишга эътиборсиз. Қизиғи шундаки, қурилиш бошланган йили дунёга келган болаларимиз боғча кўрмай, мактабга боришга мажбур бўлмоқдалар. Наҳотки, яхши ниятда бошланган қурилишни ниҳоясига етказишнинг иложи бўлмаса.

Тошкентлик уруш ва меҳнат фахрийлари, кўп болали оналар номидан Марҳамат РИХСИЕВА, Мамлакат ИСМОИЛОВА, Бобожон АЛИМОВ.

ЯНА ЎША, ЎШАМИ?

Мамлакатимизда келажаги порлоқ давлат қурилиши йўлида саъй-ҳаракатлар қилинмоқда. Мовий-яшил байроғимиз ҳилпираганда, мадҳиямиз таралганда ғурурга тўламиз. Ўзбекистон Республикаси фуқаролик паспортининг янги намунасини чиқарилиши ҳам ана шундай қувончли воқеалардан бўлганди. Аммо баъзи паспортларни расмийлаштиришда бир замонлар, собиқ СССР даврида бўлганидек, хатоларга йўл қўйилмоқда. Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов тумани Ички ишлар бўлими томонидан Қаландарова Зарафшон Матёқубовна номига 24 октябрь 1996 йилда берилган фуқаролик паспортида Элликқалъа туманини Элликқалин деб ёзилганини қандай тушуниш керак. Бир қарашда арзимасдек туюлади. Яна бир мисол, Нафосат Матёқуб қизига тегишли бўлган паспортга исм-шариф инглиз тилида «HAFOSAT» деб ёзилибди. Инглизчани билган одам буни «Ҳафосат» деб ўқийдику. Ҳар қалай паспортни тўлдираётган ходима ўз ишига андак эътиборли бўлса, бундай нохушликка йўл қўйилмаган бўларди.

Одил ИБРОҲИМОВ.

Ҳуқуқий демократик давлат сари

ЖАМИЯТ ВА АЁЛ

1996 йил октябрда Анқара шаҳрида бўлиб ўтган «Марказий Осиё, Шарқий ва Марказий Европа ҳамда Туркияда кечаётган ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар жараёнида аёлларнинг тутган мавқеи ва ўрни» мавзуида бўлиб ўтган халқаро конференцияда қатнашиш имконияти менга насиб этди. Турли давлатлардан келган олимларнинг илмий маърузаларида аёллар муаммоларининг деярли барча жиҳатлари қамраб олинди. Жумладан, Ўзбекистонда аёллар тутган мавқе, жамиятимизда уларнинг ўрни таҳлил қилишга уринилди. Табиийки, аниқ фактларга асосланмаган уларнинг айримлари билдирган хулосалари, юмшоқ қилиб айтганда, таҳрир талаб этарди. Менинг «Мустақилликкача ва мустақилликка эришилганидан кейин Ўзбекистонда аёлларнинг мавқеи» деб номланган маърузамдан сўнг кўндан-кўп саволлар ёғилиб кетди. Саволларнинг қўйилишиёқ бизнинг муаммоларимизга илмий қизиқиш кучли эканини исботлайди.

Турмушимизнинг барча жабҳаларидаги улкан ўзгаришлар билан боғлиқ республика маънавий-маърифий ҳаёти ва иқтисодиётидаги тадрижий ривожланиш жамиятда аёл ва оиланинг тутган ўрни масаласида туб ўзгаришларга олиб келди. Бу — даврнинг хусусияти бўлиб, у чуқур ўрганилишни талаб қилади ва халқаро аҳамият касб этади. Бу ерда ҳеч қандай муболаға йўқ. Биронта ривожланган Ғарб давлатида ҳам бу масаланинг ҳал этилиши биздагидек давлат миқёсидаги аҳамият касб этмайди. Аёллар аҳволини яхшилашга йўналтирилган давлат тизимини яратиш (республика Бош вазири ўринбосари лавозимини жорий этиш, хотин-қизлар қўмитасини ташкил этиш ва ҳ.к.), қатор нодавлат ташкилотларини ташкил этиш (оилани режалаштириш Миллий ассоциацияси, «Соғлом авлод учун» жамғармаси, ишбилармон аёллар ассоциацияси, тадбиркор-иқтисодчи аёллар ассоцияцияси, ҳуқуқшунос аёллар ва ҳ. к.) республикада «аёллар масаласини» аввалгидан мутлақо бошқа ўзанга солиб юборди.

Иқтисоднинг нодавлат сектори шаклланиши аёллар фаолиятида ҳам янги соҳаларнинг пайдо бўлишига имкон туғдирдики, бу уларнинг ўз қобилиятларини ривожлантириш учун чексиз имкониятлар яратади. Бу, аввало, хусусий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнесда аёллар иштирокига дахлдордир. Билим, малака, ижтимоий тайёргарликнинг юксак даражаси туфайли жамиятнинг аёллар қисмига мансуб куч-қудрат заҳираси ҳам каттадир. Кўпчилик аёллар янги, бозор иқтисодига ўтиш шароитларига ҳайратланарли даражада тез мослашмоқдалар. Миллий келиб чиқиш хусусиятларига кўра эса илғорлик ёки қолоқлик белгилари сезилмаяпти.

Республика Хотин-қизлар қўмитасининг маълумотига кўра, бугунги кунда Ўзбекистонда 64 минг тадбиркордан 20 минги аёллардир. Бу соҳа аёллар учун қанчалик машаққат экани ҳаммага маълум. Чамаси, фақат кучли ва ақллиларгина бутун мураккабликларни, кўпинча эса атрофдагиларнинг қаршилигини енгиб ўта олади. Шунинг учун ҳам, давлат томонидан қўллаб-қувватловчи фондлар ташкил этилишига қарамай, аёлларнинг тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиши оммавий эмас, хусусий ҳодиса бўлиб қолмоқда. Ваҳоланки, аёллар республика аҳолисининг 51 фоизини ташкил этади. Шундай экан, келажакдаги иқтисодий қудратимиз тўғрисида гапирганда ана шу жиҳатни назардан қочириб бўлмайди.

Ҳозирги замон жамиятидаги аёлларнинг мавқеи масаласини жузъий масалалар сирасига қўшиб бўлмайди. Бу бутун жамиятнинг умумвазифасидир. Чунки унга жами инсонларнинг тақдир ва манфаатлари дахлдордир. Шу кунларда бу масала айниқса долзарб бўлиб қолди, сабаби илгари ҳеч қачон бу қадар муҳим ва кенг кўламдаги ўзгаришлар бўлмаган эди. Мустақил давлатимизни мустаҳкамлаш вазифаси ижтимоий ва сиёсий жараёнларда аҳолининг барча қатламлари фоал иштирок этишини талаб қилади. Агар аҳолининг бир ярми аёллар ёки эркаклар иштирокида ҳам фаоллик етишмаса, жамият ривожланишида сустлик сезилган бўлур эди.

Аёллар жамиятда ҳеч ким ва ҳеч нима ўрнини босолмайдиган вазифани бажарадилар. Боз устига, ишлаб чиқариш, маиший хизмат, таълим-тарбия, тиббиёт сингари қатор соҳаларда эркаклар билан баб-баравар иштирок этадилар, қайд қилиб ўтганимиздек, аёллар мамлакат аҳолисининг ярмини ташкил этса-да, айрим ўринларда аёлларнинг жамиятдаги аҳамияти ҳамиша ҳам улар тараққиётимизга қўшаётган ҳиссага мувофиқ бўлавермайди. Турмушнинг барча жабҳаларида аёллар муҳофазаси тизими шаклланган бугунги кунда уларнинг суст ижтимоий-сиёсий фаоллиги қуйидан бўлаётган сабаблар билан изоҳланади. Буни тушуниш мумкин: ўтиш даврининг иқтисод билан боғлиқ мураккабликлари аёлларнинг бир тоифақисмини оилавий муҳит ва моддий муаммолар доирасида ўралаштириб қўйди. Бироқ, ҳукумат тизимининг қуйи даражаларида аёллар ҳиссасини ақалли учдан бир даражагача кўтариш кўплаб масалаларни ҳал этишда аёлларнинг амалдаги таъсирини кучайтирган бўлар эди. Бундан ташқари, аёлларнинг жамоат ва давлат ишларидаги ҳақиқий иштироки таъминланган бўлурди.

Ҳозир аёллар ҳуқуқи чекланиши ҳоллари рўй бераётган бўлса бунга ҳаётнинг салбий жиҳатлари, болалар тарбиясидаги чекинишлар сабабчи эканини гапириш урфга кирган. Ҳатто, яқин ўтмишда аёллар мавқеи қандай бўлганини унутиб қўямиз. Тангрига шукрки, энди у маҳдудликка қайтиш йўқ, жамиятда аёлларнинг мавқеи борасидаги буюк ғалабалардан чекинилмайди.

Асрлар давомида шаклланган ижтимоий қурилиш, бутун ҳаётнинг анъанавий тарзи бугунги кунда ҳам аёлнинг мавқеига таъсир этади ва кўп нарсаларни, энг камида, изоҳлаб беради. Шу билан бирга, бизда, XXI аср бўсағасида, аёлнинг тўбе, қулоқ қоқмайдиган, беркинган, оила ўчоғи билан иҳоталанганлиги ҳақидаги тасаввурларни «таъмирлашга» уринмоқдалар. Бундай қарашларнинг қайта тикланиши жамият учун кўнгилсиз оқибатларга олиб келади ва ўзбек аёлининг табиатига мутлақо қарама-қарши бўлади.

Асримиз бошида машҳур шарқшунос В. Москалев ўзбек аёллари ҳақида тарихий-этнографик очерк ёзишни мўлжаллаган, ўз тадқиқотлари натижасида шундай хулосага келган эди: ўзбек аёлининг табиатида фаоллик, ҳаракатчанлик, қизиқувчанлик ва ақл туғма мавжуддир. Бунинг тасдиғини топиш учун тарихни кўп қидириш шарт эмас. Нодирабегим, Увайсий, Зебуннисо ва бошқаларнинг номлари ҳаммага маълум. XIX асрда Қўқон хонлигида машҳур бўлган Қурбонжон додхо (генерал аёл), «Олой маликаси», муҳим стратегик вилоятни бошқарди ҳамда нафақат хоннинг, балки генерал-губернатор, ҳатто чор Россияси подшосининг ҳам эътирофига сазовор бўлди.

Давримиз учун хос бўлган диний уйғониш руҳи, албатта, ўзининг ижобий жиҳатларига эга. Бироқ, кўп нарса диннинг, жумладан исломнинг моҳиятини тўғри тушунишга боғлиқ. Уни нотўғри изоҳлаш аёллар ҳуқуқини янада кўпроқ чеклашларга олиб келади. Диний анъаналарга тақлид, қора ёпинчиқлар ўраб юриш бизнинг жамиятимизга хос эмасдир. Яна тарихдан мисол келтиришни лозим топаман. XIV асрда Темур давридаги тантаналарда малика ва сарой хонимлари эркаклар билан баб-баравар қувонишар, XI асрда эса аёллар эркаклар билан бирга мачитларга боришарди.

Аёлнинг оиладаги анъанавий ўрнини бузиб талқин этиш аёл устидан зўравонлик ўтказишга бевосита йўл очиб беради. Ҳозир бу ҳақда негадир гапирмай қўйишди. Гўёки айрим оилаларда зулм мавжуд эмасдек. Бу оиланинг ички иши ҳисобланади. Бундай зўравонларча тартиб кўпчилик аёллар учун маърифатсиз турмушни, доимий жаҳаннамни, масхаралаш даҳшатлари ва калтакларни билдиради. Бундан ташқари, халқ аъналарининг уйғониши баҳонасида никоҳ, фарзанд туғилиши, ўлим билан боғлиқ, қадрни ерга урувчи, пораканда этувчи маросимларни тирилтиришга уринишлар бўлмоқда.

Уларни бажариш борасида пайдо бўлган мажбуриятлар ҳақидаги тасаввур оилалар ҳуррамлиги учун хизмат қилмайди, кўпдан-кўп куч ва воситаларни четга тортади, чалғитади. Турли хил мўл-кўл юксак тантаналар учун беҳуда сарфланаётган маблағ воситалари кўпдан-кўп эзгу ишларни қойилмақом қилиб бажариш учун бемалол етиши мумкин. Шу ўринда, бу масалага бир неча мақолалар бағишлаган ва аср бошидаёқ Туркистон мусулмонларини пуфлаб шиширилаётган тантаналар учун харжланаётган маблағни болаларни чет элларда ўқитишга сарфлашга чақирган улуғ Маҳмудхўжа Беҳбудийни эсламаслик мумкин эмас.

Шу билан боғлиқ ҳолда оиладаги ёш келинларнинг ўрни ҳақида ҳам алоҳида гапириш зарур. Бунда ҳам аёл ҳуқуқини поймол этишнинг муайян кўриниши мавжуд. Келин шахси ҳуқуқларини ерга уриш чегараси, одатга кўра, патриархал оилалар бошлиғи томонидан белгиланади ва аждодлар урф-одатига илоҳий риоя этиш, дея изоҳланади. Ҳозирги кунда келинлар ҳуқуқини поймол этиш шаҳардан узоқлашиб қишлоққа яқинлашган сари тобора чуқурлашиб боради. Аввал жинсига кўра ҳуқуқининг поймол этилиши нималигини билмаган келин, хотин, она бўлган қиз ўткир карахтлик ҳолатига тушиб қолади. Ота-оналар қарамоғидаги нисбатан эркин инсондан у бирдан ўз овозига эга бўлмаган, ҳаммага қуллуқ қилишга мажбур иккинчи даражали инсон ҳолига тушиб қолади. Уйдаги барча хўжалик ишлари, эрнинг, ота-оналар, меҳмонлар ва бошқаларнинг хизматини қилиш унинг зиммасига тушади. Шу билан бир қаторда у ривожланган жамиятга хос бўлмаган, инсон ҳуқуқларига тўғри келмайдиган, бироқ миллий анъаналар ва одатларга нисбат бериладиган сон-саноқсиз, таҳқирловчи чеклашларга дош бериши лозим. Шу билан боғлиқ ҳолда кишини бир нарса ажаблантирадики, бизнинг оммавий ахборот воситаларимизда барча мурожаатлар келинга қаратилади: яхши келин бўлсанг, ўз эрингнинг онасини ҳурмат, иззат қил. Нега энди қайноналарни ҳам (келинларга нисбатан) адолатли ва меҳрибонроқ, эътиборли ва кечиримлироқ бўлишга, икки томонлама тенг ҳуқуқлилик, рози-ризолик ва ўзаро ҳурмат ўрнатишга чақирмаслик керак экан.

Яна бир масалани — оила ва болалар тарбиясида эркакнинг аҳамияти масаласини муҳокамага ташламоқчи эдим. Жамиятнинг аъзоси сифатида аёл доимо икки ёқлама ҳолатда қолади. Бир томондан, аҳолини кўпайтиришдек муҳим вазифа унинг зиммасида бўлса, иккинчи томондан, у ишлаб чиқариш жараёнларига тобора кўпроқ тортилиб, эркаклар билан баробар, баъзан эса улардан ҳам кўпроқ меҳнат қилмоқда. Шу билан бирга, оила хўжалигини юритиш ва болалар тарбияси масаласи ҳам фақат унинг зиммасига тушади. Маиший соҳада эркакларнинг вақтинчалик иштирок этмаслиги билинмаслиги мумкин, уларнинг бу соҳадаги иштироки шунчалик сезилар-сезилмасдир. Аёлларни вақтинчалик йўқ деб тасаввур қилишнинг ўзиёқ фожиали натижаларга олиб келиши мумкин: қорни оч болалар ва тўймаган уй жониворлари, оч-наҳор ва қаровсиз эркаклар, ювилмаган чойшаблар ва эркаклар қўл урмайдиган, аммо кундалик турмуш учун зарур бўлган бошқа кўп нарсалар фожиали аҳволга тушиб қоларди.

Оиланинг энг асосий ҳаётий негизи — турмуш, саранжом-саришталик аёллар зимммасига юкланган. Бу табиий дея ҳисобланади. Бундан-да муҳимроқ вазифа — болалар тарбияси ҳам аёллар юмуши саналади. Биз болалар тарбияси ҳақида гапирганда, кўпинча мактабларда ўғил болаларни ҳам асосан хотин-қиз ўқитувчилар тарбиялаётгани ва бунинг салбий оқибатлари ҳақида гапирамиз. Тўкис оилалар — ота-она бўлса-да, ўғил болалар тарбияси билан фақат аёллар томони шуғулланаётган оилалар ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Албатта, она ўз болаларига кўп нарсалар беради, аммо ўз кучига собит ишонч, мардлик, жасурлик, ҳимоя қилиш лаёқатини болага отадан бошқа ким ҳам бера оларди!

Демак, кун тартибига эски, аммо ҳамиша долзарб бир масалани қўйиш лозим: эркаклар тафаккурида қайта қуриш бўлиши керак. Қанчалик ғалати туюлмасин — аёллар онгида ҳам ўзгаришлар ясаш зарур. Бизнинг ўзимиз ҳам эркаклардан бирор уй юмушини бажаришни илтимос қилишдан аввал обдон ўйлаб қоламиз. Бу нима — анъанами, дунёқарашми, шарқона менталитетми? Эҳтимол, аммо шундай айланма доира пайдо бўладики, уни фақат икки томондан «туннель» қазиш билан бартараф этиш мумкин. Биз эркакларнинг устунлиги ғояси билан суғорилган жамоа бўлмаслигимиз керак. Мен мутлоқ тенгликка чақирмайман — бу мумкин эмас. Ҳар бир жинснинг ўз биологик, психофизик хусусиятлари мавжуд бўлиб, улар бир-бирини инкор этмайди, аксинча тўлдиради.

Тарбия масаласига қайтайлик. Агар аёл у ёки бу қолипларни синдириб болалар тарбиясидаги энг оғир вазифани бажарар экан, шу куннинг яна бир жуда муҳим ва оғриқли масаласи ҳақида ҳам тўхталайлик. Нега баъзи болаларимизнинг қобилиятлилик даражаси пасаймоқда, нега мутолаага қизиқмайдиган болалар кўпаймоқда? Бу борада кўпроқ ўқитувчилар шикоят қиладилар. Бу нимага боғлиқ? Энг аввало онага: она ўқиса — бола ҳам худди шундай бўлади. Бир гал телекўрсатувлардан бирида американлик машҳур хирург шундай ҳикоя қилганди: агар онаси уни болалигида хонага китоб билан қамаб қўймаса (бўлмаса у ўқимас экан), у ҳеч қачон билим ололмас ва бугунги даражага эришолмас эди. Балки бу ўйинқароқ болаларни тарбиялашда фойдали усулдир. Умуман олганда эса бу нимадан келиб чиқади — онанинг бандлигиданми, унинг кайфиятиданми, фаоллиги ёки хотиржамлиги ва ёки унинг қобилиятиданми? Бу жамиятда эришилган даражани бой бериш хавфидан дарак эмасми? Жамиятимиз ва давлатимизнинг келажаги аёлларимизни истеъдодли она бўлишига ҳам боғлиқ.

Аёллар тенг ҳуқуқлигини таъминлашнинг яна бир муҳим шарти, менинг назаримда, бу ўз ҳуқуқларидан хабардорлик, шахс ҳуқуқлари алифбосидан бохабарлик, давлат томонидан кенг имкониятлар яратувчи ва уни ҳимоя қилувчи қонунларни билишдир. Аксарият ҳолларда аёллар жамиятда уларнинг ўрнини белгиловчи республика қонунчилиги асосларини билишмайди. Уларнинг кўпчилиги инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро қонунлар, жумладан, Марказий Осиёда Ўзбекистон биринчи бўлиб қабул қилган «Аёллар ҳуқуқларини поймол этишнинг барча кўринишларига барҳам бериш» конвенцияси мавжудлигини ҳатто хаёлларига ҳам келтира олмайдилар. Бошқа халқаро конвенциялар — бир хил қийматдаги меҳнат учун аёллар ва эркакларни тенг тақдирлаш ҳақида, оналикни муҳофаза қилиш ҳақида, турмушга чиққан аёлнинг фуқаролиги ҳақида, таълим-тарбия борасидаги ҳуқуқни поймол этишга қарши кураш ҳақида ҳам қатор конвенциялар мавжуд. Қонунларни билиш аёлнинг ўзига бўлган ишончини орттиради, уни кучли қилади.

Ушбу мақолада биз иқтисод билан боғлиқ масалаларни таҳлил этмадик. Бутун жамиятга хос бўлмаса-да, муайян ва жуда оғриқли ижтимоий-маънавий муаммоларга тўхталдик. Бу муаммоларга барча даражадаги — илмийдан тортиб ижтимоий ва давлат даражасидаги бўғинлар эътиборини қаратишимиз керак, чунки маънавий-ахлоқий қадриятларимизни шакллантириш мобайнида биз аёлнинг жамиятда тутган ўрни ва аёлга муносабат жараёни қанчалар муҳим аҳамият касб этишини унутмаслигимиз керак.

Республика ижтимоий-сиёсий ҳаётида янги воқелик-аёллар ҳаракати пайдо бўлди. Бугунги кунда Ўзбекистонда аёллар ташкилотлари, қўмиталари, фондлари, ассоциацияларининг кенг тармоғи фаолият кўрсатмоқда. Бизнинг демократик жамиятимизда аёллар мавқеини мустаҳкамлашнинг давлат концепциясини мукаммал шакллантиришда кўп нарса аёллар ташкилотларининг фаоллигига боғлиқдир.

Дилором АЛИМОВА, ЎзФА Тарих институти бўлим мудири, тарих фанлари доктори.

ЎЗБЕКИСТОН – УЛКАН ҚУРИЛИШЛАР МАМЛАКАТИ

Тошкент тажрибаси бунга ёрқин мисолдир

ПОЙТАХТ ЖАМОЛИ БУТУНЛАЙ ЎЗГАРАДИ

Козим ТЎЛАГАНОВ,
Тошкент шаҳар ҳокими

Маълумки, Тошкент Марказий Осиёнинг энг қадимий ва навқирон шаҳарларидан бири ҳисобланади. Археологик қазишмалардан маълум бўлишича, бу ерда аҳоли бундан бир неча минг йиллар илгари ҳам истиқомат қилган. Ҳозирги кунга келиб бизнинг пойтахтимиз, айтиш мумкинки, иккинчи ёшлигини ўтамоқда. Бу давр эса Ўзбекистон давлат мустақиллигини қўлга киритган йилларга тўғри келганлиги қувонарлидир.

Тошкент бугун шу масканда яшаётганларнинг кўз ўнгида бутунлай қайта қурилиб, яшариб бормоқда. Ҳақиқатдан ҳам қаёққа қараманг, пойтахтда янги-янги уй-жойлари, ижтимоий соҳа ва маданий-маиший бинолар, ўзига хос меъморчиликка асосланган жамоат иншоотлари барпо этилмоқда. Айни чоғда шаҳарда ободонлаштириш ва кўкламзорлаштириш ишларига ҳам алоҳида эътибор берилаяпти. Замонавий транспорт йўллари, кенг ва шинам кўчалар, майдонлар ҳосил бўлмоқда. Айниқса, Тошкентнинг Эски шаҳар қисми улкан қурилиш майдончасига айланганини таъкидлаб ўтиш ўринлидир. Пойтахтнинг бу қисмида аниқ дастурга асосланган таъмирлаш ва қайта қуриш ишлари олиб бориляптики, бу юзага келган бир қатор ижтимоий масалаларни ҳал қилишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Шаҳарнинг жанубий қисмида миллий анъаналар ва ўзига хос меъморчиликка асосланган камқаватли уй-жойлар барпо этилмоқда.

Очиғини айтганда, уй-жой ва фуқаро қурилиши ҳажми ва суръати бўйича МДҲ давлатлари пойтахтлари ичида Тошкентга тенг келадигани йўқ, десак ҳам хато қилмаган бўламиз. Пойтахтдаги бу йирик қурилиш ишларини «Тошуйжойинвестқурилиш» молиявий қурилиш корпорациясига қарашли пудрат ташкилотлари амалга оширмоқда. Ушбу йирик корпорация таркибида ўнлаб умумқурилиш ва ихтисослаштирилган трестлар, лойиҳалаштириш институтлари, уй-жой комбинатлари, акционерлик жамиятига айлантирилган автохўжаликлар ва бошқа хизматлар мавжуд. Корпорация бирлашган шаҳарсозлик тизими сифатида фаолият кўрсатиб, у қурилишларни лойиҳалаштиришдан бошлаб то тайёр ҳолга келгунча бўлган барча қурилиш-монтаж ишларини бажаради.

Ўтган 1996 йил якунлари шуни кўрсатмоқдаки, Тошкент қурувчилари энг қийин ва тезкор қурилиши лозим бўлган биноларни ҳам барпо этиш уддасидан чиқа оладилар. Чунки улар етарли даражадаги амалиётга асосланган тажрибага эгадирлар. Айни чоғда бинокорлар ўз олдиларига қўйган мақсадга эришиш учун одамлар, молия ва моддий-техник ресурсларни тезкор жалб этаоладилар. Худди шундай интилиш туфайли ишга тушириш дастурининг кенгайганлиги ва бошқа қийинчиликларга қарамасдан пойтахт бинокорлари ўтган йили 250 минг квадрат-метр майдондаги уй-жойни қуриб, уни фойдаланишга топширдилар. Бундай ҳисоблаб кўрсангиз, 3200 та квартирани ташкил этади. Қувончлиси, пойтахт миллий меъморчилик кўринишини бойитган бирқатор ўзига хос иншоотлар барпо этилди. Жумладан, шаҳарнинг қоқ марказида Темурийлар тарихи давлат музейи, биржа маркази қисқа муддатларда қуриб битказилди. Ҳозирги пайтга келиб Марказий банкнинг кўпқаватли биноси фойдаланишга топширилди.

Бугунги кунда пойтахт бош режаси лойиҳасига мувофиқ замонавий микрорайонлар қуриш, жумладан Чилонзор, Қатортол мавзеларида, Соғбон кўчаси ҳар икки ёнида, Навоий, Беруний, Зокиров ва Зарқайнар кўчалари атрофидаги мавзеларда янги микрорайонлар барпо этиш кўзда тутилган. Ушбу мавзеларда қарийиб 2 мингта квартира қурилиб, пойтахтнинг Эски шаҳар қисми бузилаётган уй-жойларидан аҳоли ушбу янги уй-жойларга кўчиб ўтишади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Тошкент шаҳрини 1997 йилда бундан буён таъмирлаш ва қайта қуриш бўйича қарор қабул қилган. Уни сўзсиз бажариш учун шаҳар ҳокимияти томонидан аниқ тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, уни амалга оширишга киришилган. Бу дастурда қурилиш ва лойиҳалаш ишлари ҳажми, молиявий маблағ билан таъминлаш манбалари аниқ белгиланган. Демак, олдимизда қилинадиган ишлар ниҳоятда кўп. Хуллас, Тошкент бундан буён ҳам қурилиш соҳасида сифат жиҳатидан, ҳажм ва суръат бўйича ҳам етакчи шаҳарлардан бири бўлиб қолаверади.

1. Пойтахтдаги бунёдкорлик ишлари доимо юртбошимиз эътиборида

«ТОШУЙЖОЙИНВЕСТҚУРИЛИШ» ТАРАҚҚИЁТ БОСҚИЧИДА

«Тошуйжойинвестқурилиш» давлат корпорацияси мамлакатимиз Президенти Фармонига мувофиқ 1994 йилда ташкил этилган. Уни барпо этишдан мақсад-пойтахтда уй-жой ва фуқаро қурилиши миқдорини кенгайтиришдан иборат эди. Умумшаҳар аҳамиятига эга бўлган бу вазифа ўтган уч йил мобайнида қандай амалга оширилди? Яхшиси бу борада далилларга мурожаат қилганимиз маъқул:

1994 йил: 266,I минг квадрат метр уй-жой ёки 3014 та хонадон, 2476 нафар ўқувчига мўлжалланган мактаблар, 810 ўринли болалар боғчалари ва шифохоналар қурилди.

1995 йил: 3274 та хонадон, 2517 нафар ўқувчига мўлжалланган мактаблар, 800 ўринли болалар боғчалари, 1150 кишини бир йўла қабул қила оладиган поликлиникалар фойдаланишга топширилди.

1996 йил: 251,4 минг квадрат метр турар-жой бинолари, 3027 нафар ўқувчига мўлжалланган мактаблар, 480 ўринли болалар боғчалари, 160 нафар беморни қабул қила оладиган касалхона, 6 та маҳалла гузари, 4 та нонвойхона барпо этилди.

2. Шароф Рашидов шоҳкўчаси атрофи келажакда шундай кўринишга эга бўлади

Ўтган уч йил мобайнида «Тошкент-2» аэропорти қурилиб, фойдаланишга топширилди. Бундан ташқари Олой, Паркент, Бешёғоч, Бектемир, Миробод бозорлари комплекслари замонавий усулда қайта қурилди. Қоғоз фабрикаси, Миллий банк биноси, республика Ички ишлар вазирлиги ўт ўчириш олий мактаби ўқув лаборатория корпуси, телеминора ёнидаги янги теннис корти каби бир қатор бинолар барпо этилди. Энг қувончлиси, Тошкентни кўркига кўрк бўлиб қўшилган Темурийлар тарихи давлат музейи комплекси қисқа муддатларда қуриб битказилди. Олимпия шуҳрати музейи, Асака-банк биноси, Ҳамид Олимжон майдонидаги янги савдо иншооти, Хадра майдонидаги ёпиқ теннис корти, вирусология илмий-тадқиқот институти каби ўнлаб иншоотлар тикланди. «Пахтакор» стадиони бутунлай қайта таъмирлаб чиқилди.

1997 йилнинг қурилиш-монтаж дастурида 434281 квадрат метр турар-жой бинолари, қарийб 4 минг ўқувчига мўлжалланган мактаблар, 700 ўринли болалар боғчалари, 180 кишига мўлжалланган касалхоналар бунёд этиш кўзда тутилган.

УМУМШАҲАР ДАСТУРИ

Кейинги пайтда уй-жой қурилишида Тошкент тажрибаси бот-бот тилга олинаётгани бежиз эмас. Гапнинг индаллосини айтганда, пойтахтда нафақат уй-жой қуриш, балки умуман қурилиш соҳасида улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Мамлакат пойтахтига бундан 5-6 йил илгари келган меҳмон бугун яна шу ерга ташриф буюрса қадим ва навқирон шаҳар қиёфаси бутунлай ўзгарганлигининг гувоҳи бўлиши аниқ.

Бугунгача кўп ишлар қилингани маълум. Лекин олдинда янада улкан вазифалар турибди. Шаҳар тарихида пойабзалчилар маданият саройи яқинида қурилган замонавий Бўржар кўприги алоҳида аҳамият касб этади. Пойтахтнинг Эски шаҳар қисмидаги Соғбон ва Қорасарой кўчаларининг ҳам бутунлай кенгайтирилиб, қайта таъмирлангани кўпчилик йўловчиларнинг оғирини енгил қилди. Бир қатор бошқа йўллар ҳам қайта таъмирланди. Айниқса, Қўйлиқ мавзесига ва Тошкент вилояти шаҳарларига олиб чиқувчи Фарғона йўлининг қайта таъмирлангани транспорт воситалари эгалари ва аҳолига қулайлик яратди.

ИШОНЧЛИ ШЕРИК

Пойтахтда яна бир йирик иншоот — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси янги биносини қуриш қизғин давом этмоқда. Бу Алишер Навоий номидаги миллий боғ ёнида амалга оширилмоқда. Эътиборли жиҳати шундаки, мазкур иншоотга ишлатиладиган бинокорлик материаллари, жумладан мармар ва гранит буюмлари ўзимизнинг маҳаллий конлардан келтирилмоқда. «Ўзқурилиш материаллари» концерни норуда буюмлари бошқармаси бошлиғи Миржамол Раҳимовнинг айтишича, бу иншоотга минглаб квадрат метр мармар ва гранит тошлар етказиб берилади. Биргина Олой бозорини қайта таъмирлаш учун 4 минг квадрат метр мармар ва гранит плиткаларидан фойдаланилди. Бундай маҳсулотни Тошкентдаги бошқа муҳим қурилиш иншоотлари ҳам олишади.

«Ўзқурилишматериаллари» концерни узоқ муддатдан буён тошкентлик қурувчиларнинг ишончли ҳамкори ҳисобланади ва бу концернга тегишли корхоналар ўз маҳсулотларини мунтазам етказиб бериш режасига доимо амал қилиб келмоқдалар.

ЭСКИ ШАҲАР ЯНГИ ШАҲАРГА АЙЛАНМОҚДА

Тошкентга ташриф буюрган меҳмонлар, айниқса сайёҳлар даставвал пойтахтнинг Эски шаҳар қисмини бориб томоша қилишга ошиқадилар. Тарихда Шаҳристон деб номланган бу ҳудуд бугун ўзгача чирой касб этиб турибди. 23 қаватли ўта замонавий «Чорсу»

БЕҚИЁС ВА

меҳмонхонасини олинг. Унинг ёнида XVI аср ёдгорликлари — Кўкалдош мадрасаси, Жомий ва Гулбозор масчитлари жойлашган.

Дарҳақиқат, республикамиз мустақилликни қўлга киритгандан кейин Президентимиз ташаббуси билан пойтахтнинг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва бутунлай янгилаш ишларига алоҳида эътибор берила бошланди. Собиқ тузум даврида Эски шаҳарликлар «эрта-индин бизни нураб бораётган уйларимиз ўрнида янги турар жой бинолари барпо бўлади» де-

БЕТАКРОР

ган эзгу ниятда ўзларига тегишли ҳовли жойларни қайта қуришга эҳтиёж сезмай, умид билан яшардилар. Бироқ, ўнлаб йиллар ўтсада, бу жойда бирон бир янги турар жой бинолари қурилмаганди.

Мана ўзингиз гувоҳсиз: пойтахтнинг Эски шаҳар қисмида қандай бунёдкорлик ишлари амалга оширилаётганлигига. Бу ердаги маҳаллалар қисқа муддатда табиий газ билан таъминланди. Канализация қувурлари ўтказилди, кўчалар кенгайтирилиб, қайта таъмирланди. Шаҳарнинг бу қисмида ҳам эски пастқам уйлар ўрнида кўп қаватли замона-

БУНЁДКОРЛИК

вий турар жой бинолари, қатор маданий-маиший иншоотлар қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда. Айниқса, Эски Жўва бозорининг 1200 савдо ўринга эга бўлган янги комплекси бунёд этилгани пойтахтликларга ўзига хос совға бўлди.

Эътироф этиш керакки, Эски шаҳарни таъмирлаш туфайли уйи бузилиши керак бўлган фуқаролар агарда шахсий уй-жой қуришни истасалар уларга имтиёзли кредитлар берилади. Бу республика Халқ банки Тошкент шаҳар бўлинмаси зиммасига топширилган.

ШАҲАР КЎРКИ БЎЛГАН ИНШООТЛАР

Инсон манфаатларини ҳисобга олиб пойтахтда дам олиш масканлари, спорт-соғломлаштириш ва кўнгилочар муассасалар барпо этиш миқёси ҳам кенгайиб бормоқда. Улар жаҳон андозаси талабларига жавоб берадиган даражада қуриляпти. Айни чоғда Алишер Навоий номли Миллий боғни янада кенгайтириш ва бу ерда Наврўз байрамини оммавий ўтказиш учун йирик комплекс қуриш режалаштирил-моқда. Бобур номли, Қодирий номли ва Сергелида жойлашган боғларни қайта таъмирлаш, ободонлаштириш, кенгайтириш ҳам кўзда тутилган. Жорий йилда пойтахт марказида янги давлат консерваторияси, мусиқий марказ қурилиши тугалланиб, фойдаланишга топширилади. «Чорсу» комплекси ёнида эса йирик спорт иншооти барпо этилади. У ҳам бу йил ишқибозларга ҳадя этилади. Юнусобод туманида кўптармоқли стадион қурилиши режалаштирилган. 1997 йилда яна бир йирик объект - Ўзбекистон шоҳ кўчаси ёнида минтақада энг йирик бўлган иншоот — кўп тармоқли савдо маркази қурилиши бошланади.

«Тошуйжойинвестқурилиш» корпорацияси тендер асосида пойтахтдаги қурилишларни тегишли ускуналар ва материаллар билан таъминлаш учун хорижий фирмаларни жалб этиш ниятида. Чет эллик сармоядорлар иштирокида яқин вақт ичида Навоий, Абай, Ўзбекистон ва Фурқат кўчалари ўртасидаги ҳудудларда офис ва меҳмонхона иншоотлари ўзига хос меъморчилик йўсинида барпо этилади. Бундан ташқари Франциянинг жаҳонга машҳур «Буиг» пудрат ташкилоти кучлари билан халқаро талабларга жавоб берадиган меҳмонхона қурилиши бошлаб юборилди. Бу ерда яна Жанубий Корея «ДЭУ» корпорацияси бизнес марказини барпо этиш ҳам кўзда тутилган.

Хуллас, Тошкентда беқиёс ва бетакрор бунёдкорлик ишлари давом этмоқда. Юртбошимиз Ислом Каримов ташаббуси ва кўрсатмалари асосида амалга оширилаётган бу тадбирлар она-Ватан истиқболи йўлида қайғураётган инсонлардан «биздан келажак авлодларга нималар қоляпти» деган саволга жонли жавоб бўлиши аниқ.

4. Янги аэропорт

3. Давлат мулк қўмитасининг янги биноси

МЕТРОНИНГ УЧИНЧИ ЙЎНАЛИШИ

Шу йилнинг ноябрь ойида Тошкент метрополитенининг ишга туширилганлигининг йигирма йиллиги бўлади. Маълумки, Марказий Осиёда ягона бўлган бу иншоот «Чилонзор» линиясининг ишга туширишдан бошланган эди. Кейинроқ «Ўзбекистон» линияси фойдаланишга топширилди. Ҳозир эса ер ости йўлининг учинчи йўналиши - «Юнусобод» линияси қурилиши жадал бормоқда.

- Янги линия 9 станциядан иборат бўлади, - дейди «Тошметролойиҳа» институти директори Одил Зокиров. - Унинг умумий узунлиги 12 километрдан иборат бўлиб, янги линия пойтахтнинг Шимолий - Шарқий ҳудудини марказ билан улайди. Ҳозирга келиб ушбу йўналишнинг 5 та станциясида қурилиш-монтаж ишлари тугалланай деб қолди.

БУ ҚУРИЛИШЛАР ВИЛОЯТЛАРГА КЎЧСА...

Юртбошимизнинг «Тошкент шаҳридаги уй-жой қурилишини давлат томонидан қўллаб-қувватлашни кучайтириш тўғрисида»ги ўтган йилги фармони шаҳар аҳолисининг турмуш шароитини яхшилаш ҳақида катта ғамхўрлик намунаси бўлди.

Мазкур фармон аҳолига бир қатор имтиёзлар яратдики, ундан фойдаланган фуқаролар янги уй-жой олиш имкониятига эга бўлдилар. Мана бу имтиёзлар: биринчидан, уй-жой қурилиши қийматининг 50 фоизи бюджет маблағлари, яъни давлат томонидан қопланади. Бу айтиш мумкинки, жаҳонда тенги йўқ тадбир бўлиб, ҳеч бир давлатда ҳозирга қадар аҳолига бундай имтиёзлар берилган эмас.

Иккинчидан, бўлғуси хонадон соҳиблари уйни сотиб олиш учун унинг умумий қийматининг 20 фоизига тенг келадиган қисмини йиғса бўлди. Қолган суммани у «Тошуйжойжамғармабанк»дан узоқ муддатли имтиёзли кредит олган ҳолда қоплаши мумкин. Тошкентда уй-жой қуришнинг бундай имтиёзли имкониятларидан ўтган йил ичида 2329 нафар фуқаро ва 14 юридик шахс фойдаланди. 1996 йилда тажриба доирасида 15 та турар -жой биноси барпо этилиб, фойдаланишга топширилди. 216 нафар оила юқоридаги имтиёзлардан фойдаланиб, янги уй-жойли бўлиб қолди.

Республикамиз ҳукумати юртбошимиз ташаббуси ва фармони асосида Тошкентда аҳолини уй-жой билан таъминлаш борасида амалга оширилган ишлар кўламини пухта ўрганиб, бу тажрибани барча вилоятларда кенг ёйишни маъқул деб топди. Уй-жой қурилишидаги бундай ислоҳот бошқа вилоят марказларига кўчса минглаб фуқароларимиз янги хонадон соҳиблари бўлишлари муқаррар.

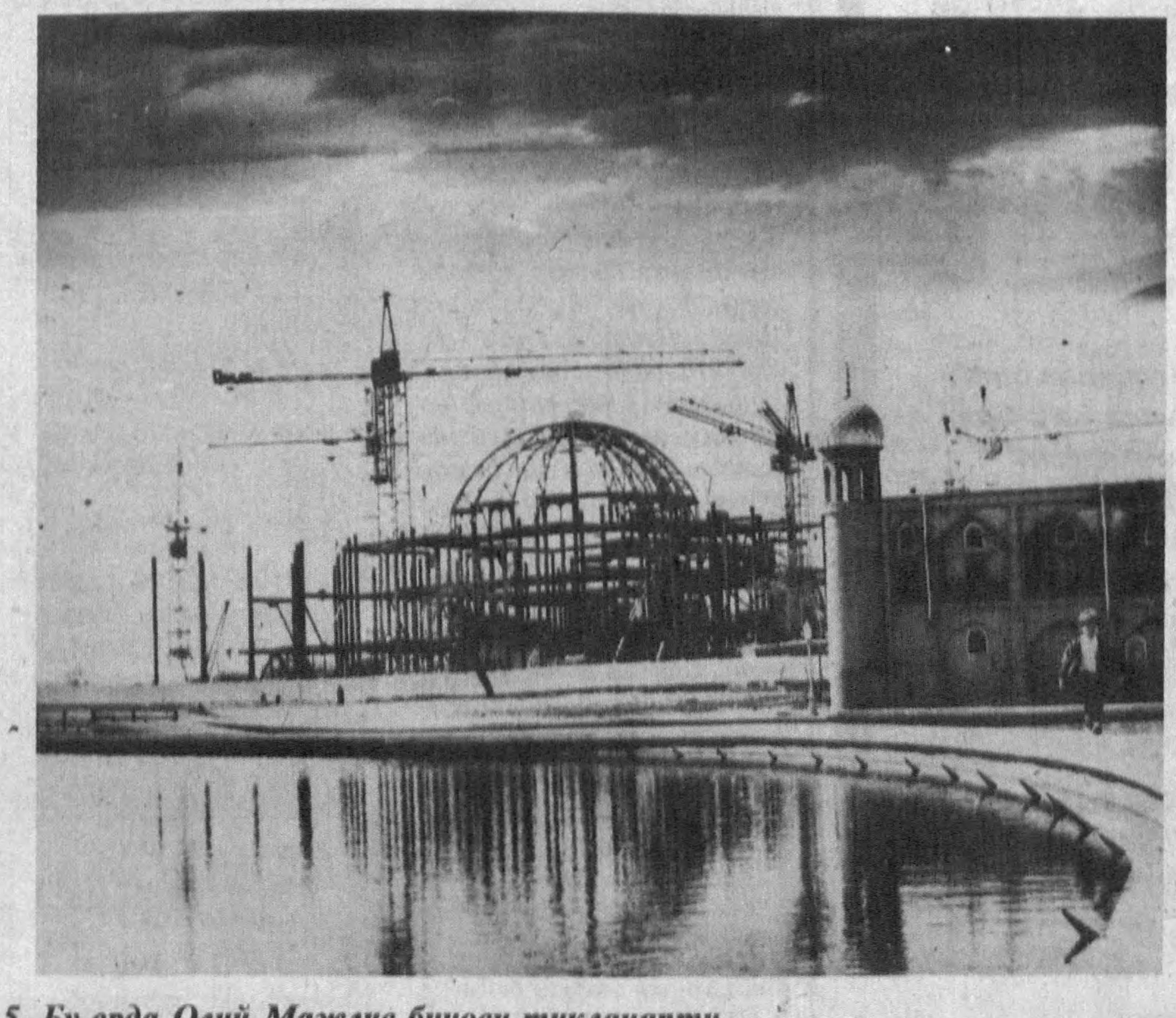

5. Бу ерда Олий Мажлис биноси тикланяпти

Саҳифа материалларини
Аслиддин БОЛИЕВ ва Икром АХМЕТОВ
тайёрладилар.
Суратларни Абдувоҳид ТЎРАЕВ ва Рашид ГАЛИЕВ олган.

6. Хадрадаги замонавий теннис корти

ФУТБОЛ МУТАХАССИСЛАРИНИ КУТИБ

Куала-Лумпур шаҳрида Осиё футбол конфедерациясининг навбатдаги конгресси бўлди. Йиғилишда республика футбол федерациясининг бош котиби З. Қурбонов иштирок этди. Мажлисда ФИФА президенти Ж. Авеланж, Осиё футбол конфедерацияси президенти, Малайзия шоҳи Султоншоҳ иштирок этдилар. Тайланд футбол федерациясининг бош котиби Ворави Макуди 21 овоз билан ФИФА ижроқўми аъзолигига сайланди. Йиғилишда шунингдек, ёшлар ўртасида жаҳон футбол чемпионатининг финал қисми иштирокчилариаро қуръа ташланди. 20 июндан 17 июлга қадар Малайзияда ўтказиладиган учрашувларда 24 жамоа олти гуруҳга бўлинган ҳолда ўзаро баҳслашади. Конгресс иштирокчиларининг қарорига мувофиқ, Тошкентда ФИФА ва ОФК вакиллари иштирокида халқаро семинар ўтказилиши маълум қилинди. Бу юртимизда футболга давлат аҳамиятига молик иш деб қараётганининг эътирофи бўлиб, миллий чемпионатни ташкил этиш, ўтказиш, профессионал клублар фаолияти билан танишиш ва тажриба алмашишлар бўлади.

КУЧЛАР ТЕНГ КЕЛМАГАНДА

Спорт

Кеча бўлиб ўтган «Пахтакор» — «Навбаҳор» жамоалари учрашуви билан мамлакат чемпионатининг олтинчи тур ўйинлари якунланди. Бир кун аввал эса 8 учрашув ўтказилганди: «Янгиер» — «Дўстлик» — 2:2, «Чилонзор» — «Насаф» — 0:2, «Андижон» — «Зарафшон» — 2:1, «Афросиёб» — «Атласчи» — 2:0, «Сўғдиёна» — «Косонсой» — 3:0, «Нефтчи» — «Хоразм» — 7:1, «Бухоро» — «Трактор» — 3:1 «Сурхон» — МҲСК — 0:3. Кўриниб турибдики, бу сафарги учрашувларда «Дўстлик» ва «Чилонзор» жамоалари имкониятни бой беришди. Кучли олтиликда бўлишга зўр бераётган «Бухоро» ва «Трактор» жамоалари орани очиқ қилишди. Зеро, «Хоразм» ва «Сурхон» жамоалари бугунгача фақат очко улашиш билан овора. Навбатдаги тур ўйинлари шанба куни бўлади.

«КИТОБ ХАТОСИЗ БЎЛСИН»

Умр дафтари

Бугунги кунда китобат ишини нашриётларсиз тасаввур этиб бўлмайди. Бир пайтлар ҳаттотлар ҳар бир китобни йиллаб кўчирган бўлсалар, ҳозир бир кунда қанчалаб китоб чоп этилмоқда. Бироқ битта талаб ҳамон ўзгармади: китоб хатосиз бўлиши керак. Агар битта ҳарф тушиб қолса ёки тиниш белгиси нотўғри қўйилса, жумланинг мазмуни ўзгариб кетиши, «муҳрдор»нинг «мурдор» бўлиши ҳеч гап эмас. Шунинг учун ҳам мусаҳҳиҳларнинг хизмати матбаа ишида беқиёсдир.

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти мусаҳҳиҳи Шоҳида Собирова ана шундай мусаҳҳиҳлардан.

— Китоб ҳам ўзига хос муаллимдир, — дейди Шоҳида Собирова. — Болаларнинг дунёқараши, маънавий бойлиги, саводхонлиги китоб орқали шаклланади. Агар китобда бирорта хато ўтиб кетса, у минглаб болаларнинг саводига таъсир этиши мумкин. Мана, қарийб ўттиз беш йилдирки, ҳамон иш столимда турли-туман луғатлар туради. Бирор сўзнинг ёзилишида жиндай иккилансам, дарҳол луғат титаман.

Дарҳақиқат, мусаҳҳиҳлик осон касб эмас. Бирон-бир қўлёзма китоб бўлиб чиққунга қадар бир неча марта ўқилади. Биринчи бор ўқилгандаку асар янги, анча қизиқ, жумлалар нотаниш, воқеаларнинг қандай тугаши номаълум. Аммо иккинчи ва учинчи марта ўқишда ғоят эҳтиёт бўлиш керак. Чунки асарнинг воқеалари жуда яхши таниш. Ахир, уни яқиндагина ўқиганмиз-да! Кўз жумлалар узра югуриб кетаверади. Бундай пайтда хатолар лип этиб ўтиб кетиб қолиши мумкин.

— Қўлёзма ёки корректурани нечанчи марта ўқишидан қатъи назар, мусаҳҳиҳ янги, нотаниш нарсани ўқиётгандек ўқиши керак. Айниқса, мураккаброқ жумла ва сўзларни ҳижжалаб ўқишдан ҳам эринмаслиги лозим. Шунингдек, мусаҳҳиҳ жумланинг мазмун-мантиқига ҳам эътибор бериб бориши керак. Йўқса, «шоҳ» «шох»га, «тўлиқ» «тўриқ»қа, «ўғир» «ўғри»га айланиб кетиши мумкин, — дейди Шоҳида Собирова.

— Бугунги китоблар савияси ҳақида нима дея оласиз? — сўраймиз бу тажрибали аёлдан.

— Тарихимиз ва маънавиятимизга оид нодир асарларнинг кўплаб чиқарилаётганлиги қувончли ҳол. Бироқ баъзида китоблар анча-мунча хатолар билан ҳам чоп этилмоқда. Балки бу шошқалоқлик оқибатидир. Лекин нима бўлгандаям, китоб савиясига жиддий эътибор билан қараш керак.

Дарвоқе, бу Шоҳида Собированинг бугун чиқарган хулосаси эмас. 35 йилдан бери ана шу тамойил билан меҳнат қилиб келмоқда. Ҳам луғавий, ҳам мажозий маънода Шоҳида Собированинг сўзларини мулоҳаза қилар эканмиз, дилимиздан содда бир тилак қалқиб чиқади:

— Асаримизда ҳам, қаторимизда ҳам хато бўлмасин!

Гулчеҳра УМАРОВА.

Vatanni sevmak iymondandur!

O'ZBEKISTON OVOZI

O'zbekiston Xalq demokratik partiyasi gazetasi

1997-yil 10-aprel, payshanba № 43 (22.127).

Gazeta 1918-yil 21-iyundan chiqa boshlagan

Шеърим, яна ўзинг яхшисан

ЮРТИМ ЁРУҒ ТОНГЛАР МУБОРАК

Ватанимизнинг қай бир муборак гўшасига борманг, юраги оловли туйғулар ила лиммо-лим кишиларни кўп учратасиз. Уларнинг ҳар ўн нафаридан бири албатта ижодкор. Ҳукмингизга ҳавола қилинаётган ушбу шеърларни ўқиб шундай ижодкор, ёниқ қалбли халқ эканлигимиздан яна бир бор фахр туйдик.

Қуйида эса мамлакатимизнинг олис бир буржи бўлмиш Ғузор туманида яшаб ижод қилаётган шоирларнинг шеърлари билан танишасиз.

УМР ЎТАР

Умр ўтар, талатўп,
Манзил сари шошамиз.
Ҳаёт ўзи дарёдир,
Тўлқинланиб тошамиз,
Ўзан қолар яланиб,
Бағрида тоши билан
Умр ўтар таланиб.
Шошқатор ёши билан.

* * *

Она тупроқ!
Муштипар болангни кечир,
Кечир, ўтинаман,
Кечир сени жондан
Суйганим учун
Сиғинаман бир умр,
Кечир.
Юзингга қадам қўйганим учун!

Ҳусанжон АМИН.

РУҲИЯТ

ЧОРИ АВАЗ ХОТИРАСИГА

Руҳимда кезарлар, кезарлар,
Йўқликнинг бесабр элчиси.
Муқаддас хаёлим тўзарлар,
Кўз етмас ёқларда кечаси.

Оёғим остида қорайган
Мунғайиб кўринар хазонлар,
Садр урган дарахтлар зўрайган
Уватлар бўйида тўзонлар.

Армонлар, тўзонлар, азоблар
Юракни тун бўйи эзарлар.
Ғузорнинг ҳар битта кўчасин,
Ҳар битта садасин кезарлар.

Тентираб юраман сой оша,
Аксига тонглар ҳам отмайди.
Ҳўмрайган булутлар подаси
Инграшдан нарига ўтмайди.

Куй билан, мунг билан, ўй билан,
Фалакка термулиб қўяман.
У ҳамон қон талаш ой билан
Ғазаблар борлигин туяман.

Армонлар, азоблар, тўзонлар,
Ёғийлар юракни эзарлар.
Ғузорнинг ҳар битта кўчасин,
Ҳар битта садасин кезарлар.

Мана тонг отмоқда ёйилиб,
Хўрсинган булутлар ўтарлар.
Юлдузлар қовоғи уйилиб,
Учарлар, ўчарлар, кетарлар...

Мен телба хаёлга толаман
Куй билан,мунг билан, ўй билан,
Мудраган кўзларда қоламан.
Кафанда синграган сой билан.

Армонлар, азоблар кун сайин,
Танамни узлатда тутарлар.
Тинчимни йўқотиб тинмайин,
Руҳимда кезарлар, кезарлар...

Акмал САЙЙИД.

ТЕРМАЛАР

Дарё каби узундир,
Сенга айтар эртагим.
Эртакдаги ботирдек,
Мард бўлгин — шу тилагим.

* * *

Яшил чироқ ёнмай тур,
Бироз турай бекатда.
Ҳали қанча қилинар
Ишларим бор қисматда.

* * *

Сенинг учун жон-таним,
Фидо бўлсин, Ватаним.
Ахир, сени севмоқдан,
Бутун эрур имоним.

* * *

Гўё садаф шодада,
Эрсанг мисли кўзмунчоқ,
Ҳовлиқмагин, очилиб,
Тез тўкилар қизғалдоқ.

Нортожи РАЖАБОВА.

БУ КУН...

Бу кун хаёлинг-ла банд фикру ёдим,
Ўйчан кўзларингни кўриб турибман.
Еллар овозингни келтирар бир зум,
Уни елдан олиб елга берибман.
Эсимда... ўшанда авжида эди қиш,
Оппоқ қорлар билан қутладинг мени.
Оппоқ эди само, борлиқ мусаффо,
Дилда армон билан эслайман сени.
Феруза осмондек беғубор дамлар,
Йиллар туманидан тортмишдир хира.
Бари унут, фақат мени тарк этмас,
Юракка ёпишган ўшал хотира,
Шундай ўтказаркан синовдан йиллар,
Аро йўлда қолар иродаси бўш.
Йиллар синовига бардошсиз диллар
Айрилиқ қўшиғин тинглайди нохуш.

Тамара БЕРДИЁРОВА.

ИЛТИЖО

Лоқайдлик ҳукмига бўлиб гирифтор,
Умрим ўтказибман темир одамдек,
Қишни ёз дебман-у ва кузни баҳор,
Ҳақни ажратолмай ўтирибман тек.

Виждон азобидан қийналмабман ҳеч,
Шукрона айтмабман ўтган умримга.
Ўйлаб ҳам кўрмабман эрта ёки кеч,
Оқибатим бўлдими деб ую элимга.

Энди эй, Яратган қийна, жазола,
Лоқайдлик, басирлик ўчин мендан ол!
Қандай ҳукм ўқиш сенга ҳавола,
Фақат оқибатни қалбларимга сол!

Майлига мажруҳ эт, майиб мубтало,
Кўзим мардумлари ситилиб кетсин.
Насиба бер ёлғиз меҳрдан Оллоҳ
Шафқат шуълалари дилимга етсин.

Эргаш БОЗОРОВ.

ҚАРИЯЛАРГА ТЕЛЕВИЗОР СОВҒА ҚИЛИШДИ

СИРДАРЁ. Янгиердаги вилоят қариялар саховат уйига ЎзХДП шаҳар кенгашининг ташаббуси билан 16 минг сўмлик рангли телевизор совға қилишди. Совғани қарияларга ХДП фаолларидан Бахтиёр Раупов топширди. Шунингдек, ХДП шаҳар кенгаши ҳомийлигида «Истиқлол» маҳалласидаги 2 нафар кам таъминланган оила фарзандларига суннат тўйлари ўтказиб берилди.

Абдужалил УМАРОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ҲУРМАТЛИ ЎЗБЕКИСТОН ВА ТОШКЕНТ ШАҲРИ АҲОЛИСИ!

Сизларнинг кўпгина таклиф хамда истакларингизни инобатга олган ҳолда бизнинг корхонамиз Ғарбий Европа мамлакатларида ишлаб чиқарилган юқори сифатли, олий навли

ВИНОЛАР,

ШАМПАНЬ ВИНОСИ,
ЛИКЁРЛАР,
ШУНИНГДЕК, БРЕНДИ

ва бошқа ичимликларнинг кенг

САВДОСИНИ ТАШКИЛ ЭТДИ.

Тўлов усули — турлича.

Бизнинг манзил: 700027,
Тошкент шаҳри, Фурқат кўчаси, 1-уй.
Телефонлар: 45-55-65, 45-70-60.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг

НОЁБ ГИЁҲ

Хитойда инсон саломатлиги учун фойдали бўлган ноёб доривор ўсимлик топилди. Бу ўсимлик таркибида альцгеймер касаллиги билан оғриган беморлар учун дори тайёрлашда қўлланиладиган моддалар борлиги аниқланган.

Альцгеймер — асаб касаллиги бўлиб, унга чалинган беморнинг бош мия ҳужайраси фаолияти бузилади ва хотираси сусаяди. Бу касаллик асосан кекса ёшдаги одамлар орасида учрайди. Мазкур ўсимлик таркибидаги кимё моддаси организмга тушгач, бош мия ҳужайралари реакциясида қатнашадиган муҳим элемент билан бирикади ва мия фаолиятини яхшилайди. Хитойда тадқиқот олиб бораётган бир гуруҳ исроиллик олимларнинг билдиришича, бу модда беморлар хотирасини яхшилашда ҳам ижобий натижа берар экан.

ЭНГ ЯНГИ КОМПЬЮТЕР

«Агар конгресснинг бутун кутубхонасини кичик қутичага жойлаштиришга эришилса, бу ҳақиқий техника инқилоби бўларди», деган эди технология жараёнининг энг машҳур башоратчиларидан бири ҳисобланмиш америкалик Герман Кэган етмишинчи йилларда. Ниҳоят, сўнгги йилларда компьютер ахборотини уч ўлчовли голограммалар кўринишида сақлашнинг янги усуллари тараққий этиши натижасида ушбу башорат амалга ошмоқда.

Қуддус университети амалий физика бўлими доктори Ҳорун Агранат бир пайтнинг ўзида ишлайдиган кўплаб компьютерларни мужассамлаштирган супер-компьютер тармоғи, яъни, энг самарали ишлаш имконига эга бўлган электр голография ишлаб чиқмоқда. Ушбу коммуникация тармоғи метерология, дори-дармонларнинг янги турларини яратиш, янги самолёт моделлари ишлаб чиқариш ва ядро қуроли технологиясидаги энг мураккаб ҳисоб-китобларни амалга оширади.

Бўка туманидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалиги маъмурияти бошқарув раиси Т. Суюновга укаси **Маҳмуд ШОДИЕВ**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

БАЛАНС АООТ «ТОРГОВЫЙ ДОМ «ШУЪЛА» ЗА 1996 ГОД

АКТИВ	ТЫС. СУМ.	ПАССИВ	ТЫС. СУМ
Основные фонды	1622	Уставной фонд	10000
Товары	21788	Фонд на пополнение оборотных средств	6113
Материали	147	Нераспределенная прибыль прошлых лет	94
Расчеты с дебиторами	10587	Нераспределенная прибыль отчетного года	21698
Денежные средства	3835	Расчеты с кредиторами	74
ИТОГО	37979		37979

Достоверность баланса подтверждена заключением аудиторской фирмы «Ердам» (лицензия №11 от 29.03.94г., выданная Минфином РУ)

ДИҚҚАТ ЯНГИЛИК!

Халқ банки Сизга янги иккита энг ишончли ва қулай омонат турларини таклиф этади!

Ўзбекистон Республикаси Халқ банки 1997 йил 1 апрелдан ойига 2 фоиз даромад тўланадиган "Рақамли" ва уч ой муддатли 8 фоиз тўланадиган *"Депозит"* янги омонат турларини жорий қилди.

Сиз *"Рақамли"* ва *"Депозит"* омонатларига пул маблағларингизни қўйиб, қисқа муддат ичида юқори даромад оласиз. Бундан ташқари Сизга "Рақамли" омонати бўйича маблағларингизнинг ўта хуфёна (ананим) сақланиши таъминланади. Омонатингиз тўғрисида Сиз ва ҳужжатларингизни расмийлаштирилган банк ходимигина воқиф бўлади.

Омонатчи ҳар ойлик даромадини олиш ҳуқуқига эга.

Сизга хизмат кўрсатишдан мамнунмиз!

Ўзбекистон Республикаси Халқ банки,
Қатортол кўчаси 46-уй.
Маълумотлар учун телефон: 78-53-63.

Бош муҳаррир
Азим СУЮН

Таҳрир ҳайъати

Абдулла ОРИПОВ, Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ, Азиз НОСИРОВ, Одилжон ОЛИМЖОНОВ, Ислом ШОҒУЛОМОВ, Аслиддин БОЛИЕВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Салим АШУРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Владимир ЧЕБОТИН (бош муҳаррир ўринбосари — «Голос Узбекистана»), Алимқул СУЛТОНОВ (масъул котиб — «Ўзбекистон овози»), Виктор ЗВЕРЕВ (масъул котиб — «Голос Узбекистана»).

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

ГОЛОС УЗБЕКИСТАНА

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

БЎЛИМЛАР:

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти — 33-07-20, 36-33-40.
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ — 33-11-49, 36-54-06.
Иқтисодиёт — 33-21-43, 36-57-22.
Фан ва маданият — 33-07-20, 36-33-40.
Хатлар ва оммавий ишлар — 33-76-04.
Ахборот ва спорт — 33-12-56, 36-55-16.
Халқаро ҳаёт — 33-20-36.
Саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 33-07-20.
Реклама ва эълонлар — 33-38-55, 33-47-80.
факс — 33-54-55.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 24-16-48;
Бухорода — 23-80-06;
Гулистонда — 25-16-22;
Жиззахда — 3-31-86;
Навоийда — 3-39-20;
Наманганда — 6-43-43;
Нукусда — 7-58-83;
Самарқандда — 35-22-90;
Тошкентда — 33-12-56;
Урганчда — 6-51-35;
Фарғонада — 22-36-78;
Қаршида — 3-25-79;
Қумқўрғонда — 5-26-24.

МАНЗИЛИМИЗ:

700000, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.

Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир С. ЙЎЛДОШЕВА, навбатчи Х. АБДУЛЛАЕВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби №00120

Газета офсет усулида А—2 форматида 33 824 нусхада босилди

Ҳажми 2 босма табоқ

«Ўзбекистон овози» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

Г — 0211

Босишга топшириш вақти — 21.00. Топширилди — 20.00

1 2 3 4 5 6.

СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА